

**ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ БАҒЫТ
ТВОРЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ
CREATIVE DIRECTION**

тақырыптық рубрикалар/тематические рубрики/ subject headings

**ТЕАТР ЖӘНЕ ЭСТРАДАЛЫҚ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ
ТЕАТР И ЭСТРАДНОЕ ТВОРЧЕСТВО
THEATER AND VARIETY CREATIVITY**

ӘОЖ 38:008

Мухамедин М.М.*

педагог.ғ.к., доцент, М.Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан
МЕРЕКЕ – ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ҚҰБЫЛЫС РЕТİNДЕ

Автор корреспондент: tvorchestvo-77@mail.ru

Түйін: Бұл жазылған мақалада мереке түсінігі мен анықтамасы қарастырылған. Мереке-күрделі әлеуметтік- мәдени құбылыс, ол арқылы мындаған жылдар бойы әртүрлі формаларда мәдениет құндылықтары қалыптасқан және беріліп отырған. Олар діни табынулармен, қоғам және адам өміріндегі ерекше оқиғалармен, халық пен мемлекет тарихындағы маңызды күндермен, еңбек үрдістерімен тығыз байланысты болған. Мақалада мерекелердің қоғамдағы рөлі мен орны, олардың әлеуметтік маңызы, мәдени құндылығы, тарихи және саяси рөлі қарастырылған. Мерекенің әлеуметтік маңыздылығы дегеніміз, идеологиялық біріктірілген, қоғамның, әлеуметтік топтың, жеке адамның көзқарасын бейнелейтін және оның саяси, адамгершілік және эстетикалық идеалдарын көрсететін ерекше әлеуметтік оқиға түрінен тұрады. Мереке бізге ерекше оқиғаны жаңарған құндылықтар арқылы еске салады, мәдени дәстүрлерді бір ұрпақтан келесі ұрпаққа тапсыру тетіктері ролін ойнай отырып, бұқараның мейрамдық мәдениетін қалыптастырады. Мақалада мәдениет және мерекелердің белгілі зерттеушілерінің еңбектеріне талдау жүргізілді және қорытыланды - И. Хейзинг, М. Элиаде, Р. Кайуа, М.М. Бахтин, К. Жигульский, Э. В. Соколов, Н. Камалова. Сонымен қатар, көпшілік мерекелерді мәдени-көпшілік шара ретінде бірнеше орындарда арнайы ұйымдастыру, дайындау және өткізудің кезеңдері мен ерекшеліктері қарастырылды.

Кілт сөздер: мереке, мәдениет, ритуал, көтеріңкі көңіл, ойын, сауық, оқиға, бос уақыт.

Мерекелер адамзат алғаш пайда болып, табиғатпен тығыз қарым-қатынасқа түсе бастаған алғашқы кезеңдерінен бастау алады. Адамзат қоғамының әлеуметтік өмірі мен дамуының құрамдас бөлігі болған мерекелердің туындауы және дамуын сол қоғамның табиғи, әлеуметтік-экономикалық қажеттіліктерінен іздестіруіміз керек. Себебі, мерекелер адамзаттың аң аулау, терушілік, жер өңдеу кезеңдерінде қалыптасып, табиғат құбылысы, еңбек ритмі, өмір салтымен тығыз байланысты дамыған және адамдар қауымдастығында тұрақты қажеттілікке айналған. Ол қажеттілік табиғат құбылыстары-өзгерістерімен бірге адамның өз өмірінің де өзгерістеріне байланысты туындаған, осы өзгерістердің қайталану мерзімін атап өту, ол сәттерден аман өту, өмір өзгерістері мен табиғат өзгерістеріне кедергі келтірмеу-мерекелеу қажеттілігін туындатқан. «Мерекелік антракт жер шары уақыттың ауысуы, өз кезегінде әлемдік тәртіптің өзгеруін көрсететін кезең басталғанын білдіреді. Сондықтан болар, бұл уақытта қандай да болсын эксцесстерге жол берілді. Өзінді, қандайда болсын тәртіпке қарама-қарсы көрсетуіне болады. Барлығы көтеріңкі көңілмен істелінуі қажет. Ал басқа жағынан қарағанда бұндай ойын-сауықтық әрекеттер адамға қосымша күш береді, әлемді түрлендіреді, міндетті түрде кейін байлық пен құлпыруға әкеледі», - деп жазды Р. Кайуа [1,219-б].

Табиғаттағы секілді қоғамда да, адамзат өмірінде де ешнәрсе өздігінен, жоқтан пайда болмайды. Яғни Аристотельдің сөзімен айтсақ, «Ешнәрсе кездейсоқ болмайды, бірақ пайда болуын кездейсоқтыққа жатқызатын барлық нәрселердің белгілі себебі

бар»[2,47-б]. Белгілі мәдениет тарихын зерттеуші-ғалым М.М. Бахтиннің ойынша «мереке қандайы да болмасын – адамзат мәдениетінің алғашқы формасы» [3,11 б].

Мереке мәдениеті теориясы мен тарихында мереке идеологиялық және бұқаралық көріністі ұйымдастыру астарында қаралып, көп жағдайда, Й. Хейзинг пікірше «қасиетті ритуалдық ойындар мен мерекелік сауықтарға» [4, 32 б.], немесе М. Элиаде бейнелеп айтқандай «қасиетті және тіршілікті» болып бөлінеді [5, 106 б.]. Бұқаралық мерекелік әрекеттер тарихы бұдан отыз ғасыр бұрын басталған. Бұқаралық мейрамдар ежелгі Эллада да қалыптасқан, сондықтан болар грек сөзі «Эртология» - мерекелер туралы ғылым дегенді білдіреді, бұл қоғам үшін оның маңыздылығын көрсетіп тұр.

Көне Греция дәстүрлі театр өнерінің негізін қалағаны мәлім. Театр өнерінің туындауына негіз болған қасиетті ритуалдық ойындар мен сауықтық мерекелер. Олар грек мемлекеттері полис-қалалары тұрғындарының тұрмыс, еңбек салтын қалыптастырып, дүниетанымын байқатқан әдет-ғұрыптардан, құдайларға табынып, өмір сәнін, берекелілігін, жеке адамға соғыста, табиғат дүлейі мен шайқаста жеңіс әкелер күш беруін тілеуден бастау алған.

Көне Грек мемлекеттеріндегі қалыптасып дамыған мерекелік сауықтар, ритуалдық ойындар мен әрекеттердің (Дионисий мерекелері, Осхофорий мейрамы, Панафиней мерекесі, Олимпиадалық ойындар т.б.) мәдени өрлеуге қосқан үлесі ерекше.

Біріншіден, олар халықтың дүниетанымын қалыптастырып, рухани құндылықтары мен даму бағытын белгіледі. Екіншіден, өнер жанрларының жиынтығына айналып, олардың дамуына өзара ықпал ете білді. Үшіншіден, орындаушылық өнердің шындалуына әсер ету арқылы өнерді кәсіптік әрекетке айналдырып, оның мектептерін, ұйымдастырушыларын, ұстаздарын іріктеп, маманданған әлеуметтік топтар қалыптастырды.

Мерекелік әрекеттердің құрылымы қатаң сақталған: шеру, құрбандық шалу, сиыну-табыну, ойын-сауық құру, жеңімпаздарды марапаттау. Мысалы: Дионисий мерекесі үш бөліктен жинақталған хорея-саз, эн, би эпикалық өлеңмен қосылып Афина халқын тамашаға бөлеген. Ағайынды А. Грант және И. Грант энциклопедиялық сөздерінде көрсетілгендей, мереке негізінде адам организмінің жұмыстан кейінгі демалысқа деген өзіндік ұмтылысы жатыр, ал діни сезіммен қабыса отырып, мерекелерді орнатуға, басқаша айтқанда демалыс күндерін белгілеуге әкеледі.

Кейіннен мерекелік әрекеттерді табыну және зайырлы деп бөлуге әкелді. Мейрамдар – құдайды немесе жеке тұлғаны құрметтеуге арналған күндер, не болмаса күнделікті тіршілікті қоя тұрып, қажетті оқиғаны еске алу, сондай-ақ ұйымдасқан көңіл көтеру, салтанат, ойын – сауықтар және т.с.с. [6,300-б].

Сонымен «Мереке» қазіргі түсінікпен айтқанда әр түрлі әлеуметтік топтардың белсенділігіне байланысты, арнайы ұйымдастырылған ойын-сауық, ерекше мінез-құлық тәсілі, ерекше күн, көп таралған институт. Мерекелеу нақты, арнайы ритуалданған түрде, тиісті оқиғаға, тұғырнамаға, идеяға, түсінікке қоғамдық сананы байланыстыра өтеді.

«Мереке» ұғымының шығу мәніне, қысқаша талдау жасаудың өзі, оның мейрамдау, демалу, көңіл көтеру, қуанышпен, арнайы ритуалмен, бимен, дастархан мәзірімен, бос уақытпен семантикалық байланысын көрсетеді, сонымен қатар ол діни табынумен, мемлекет пен ұлттың ерекше тарихы күндерімен, әлеуметтік қозғалыстар дәстүрлерімен, салтанаттарымен, қозғалыстарымен байланысты екенін көреміз.

Қорыта айтқанда, мереке – көрермендері тікелей әрекеттерге қатысатын қандай да бір оқиғаға байланысты табыну ойыны, белсенді әрекетті және ойын – сауықты, көріністі көпшіліктік шара.

Мереке - адамзат мәдениетінің ең қажетті түрі. Мереке әр уақытта мәнді және терең мағынаға, көзқарасты мазмұнға ие. Ешқандай да қоғамдық – еңбек үрдісін ұйымдастыру мен арттыру «жаттығулары» да, ешқандай «еңбек ойыны» не болмаса ешқандай еңбек демалысы мен тынығуы өздігінен мейрамды бола алмайды, оған қандай да болсын басқа болмыс өрісінен, рухани-идеологиялық өрістен бірдеңе қосылуы керек.

«Мереке адамзат тіршілігінің әлемдік жоғары мақсаттарынан басқаша айтқанда идеялар әлемінен міндетті ұлықсат алуы керек. Мұнсыз ешқандай мейрам болуы мүмкін емес» [7,14-6].

Мереке құндылықтардың қайта жаңаруы арқылы осыған байланысты қажетті оқиғаны еске салады, бір ұрпақтан келесі ұрпаққа мәдени, тарихи, отансүйгіштік дәстүрлерді беру механизмі рөлін де атқарады, сонымен қатар адамдардың өзін-өзі мәдени тануына көмектеседі. Ол мәдени өмірді белсендіреді және өзектендіреді, ұлттық өмірге мән беретін және тарихи болмысқа қажетті негізгі құндылықтарды ашық түрде нығайтады, бекітеді.

Мерекенің өзіндік ерекшелігі адамға берілген тұлғалық сипаттағы бос уақытты мәдениет құндылығына айналдыруында, бұл бос уақытты басқа да адамзат құндылықтары жүйесіндегі байлыққа балауы. Сонымен қатар мерекенің әлеуметтік мәні - идея жағынан біріккен, сол қоғамның көзқарасын білдіретін, оның саяси, патриоттық, адамгершілік және эстетикалық идеалдарын мақұлдатын ерекше әлеуметтік әрекет түрі екендігінде. Осы себепті, тарихи алаңға шыққан жаңа әрбір тап өзін таныту үшін мерекеге ерекше назар салады.

Мереке болашақты байыптау үшін негізгі себеп қызметін атқарады, сонымен қатар дамыған әрбір мәдениеттің бөлімі ретінде идеалды қоғамдық жағдайды құру үлгісін жасайды. Қоғамның нақты топтарының мәдени өміріне қатысты мәдени құбылыс ретінде мереке сол әлеуметтік топтардың салт-дәстүрімен, нышандарымен, іс-қылықтарымен, ойын - сауықтарымен, бақыт туралы түсініктерімен, магиялық әрекеттерімен байланысты.

Мерекеге материалдық мәдениет жағы да, костюмдер, әшекейлер, декорациялар, ас мәзірлері т.б. байланысты.

Белгілі мереке мен мәдениетті зерттеуші К. Жигульский көркем шығармашылық өрісті келесі топтарға жүйелейді: сәулет және театрландырылған әрекеттерді безендіру; әдебиет, поэзия және проза; музыка және би, ән, мелодиялар мен хор; мерекелік қойылым; әр түрлі шерулер, мистериялар, фарс, инсценировкалар, байқаулар, жарыстар; кескіндеме, графика, скульптура; костюмдерді, маскаларды, қуыршақтарды т.б. дайындау [8,154-6].

Мереке ақиқат үшін өте маңызды құбылыс болып табылады да мерекенің әлеуметтік - саяси және мәдени мәні Э.В. Соколовтың пікірі бойынша маңызды дәстүрлерді қолдаудан тұрады. Тарихи сезімге жан бітіру, азаматтық жауапкершілікті сезіну бұқаралық шерулерге, театрландырылған қойылымдарға қатысу арқылы қол жеткізіледі. Мереке ұрпақтар буынының қауымыдастығы сезімін тудырады.

Э.В. Соколов мерекелердің сан алуан түрлерінің ішінде негізгі ұйымдастырушы элемент ретінде төмендегілерді есептейді: «Біріншіден, уақытты еңбектен, тұрмыстық қам-қарекеттен, жабығыңқы ойлардан... босату. Мерекеде адам сергектік пен көңіл көтерілуін сезінеді. Әдеттегі шектеулер мен ережелердің ықпалы жойылады...Осылайша, мерекенің бірінші ерекшелігі бұл адамды күнделікті өмірде шектейтін және тұйықтайтынның бәрінен босату, өзін - өзі шынайы көрсету мүмкіндігі» [9,85-6].

Екіншіден, мерекенің негізгі тақырыбын анықтайтын, осы мерекеге қатысушылардың бәрінде татулық пен бірлік сезімін қалыптастыратын азаматтық, саяси, мәдени ортақ идеялардың болуы. Ұлттық және саяси мерекелер халыққа жеңіс әкелген, адамгершілік идеалдардың салтанат құруына негіз болатын маңызды оқиғаны дәріптеумен байланысты. Мереке қандай да бір қоғамдық топты немесе маңызды саяси қағидаларды дәріптеуге арналуы мүмкін.

Мерекенің үшінші элементі — рәсімдер, салтанаттар. Мереке — бос уақыттың элементі, ол бос уақытта ұйымдастырылады. Бірақ, онда жалпыға міндетті құндылықтар бар. Мерекелер қоғамдық пікірден қолдау табады. Қоғам мерекелік ахуалды құру үшін, мерекенің тақырыбы мен идеясын ашу үшін аз құрал жұмсамайды.

Мереке адам өмірінің неғұрлым маңызды, өзгеріске түскен сәттерін ойындық ережелер тіліне (рәсімдер, ғұрыптар, рәміздер) аударылатын құбылыс ретінде көрініс табады. Сондықтан мерекелік хал - ахуал салмақты және ойындық, қатаң анықталған және еркін

жағдайлар арасында ауытқып отырады. Мереке қатысушыларына іс - әрекеттің ерекше түрі тән, ал бұл әрекеттер барысында әрбір қатысушы аздап актер болуы және шартты әрекетті шындыққа қабылдауы тиіс. Бұл мерекелік қарым – қатынастың жан - жақты маңыздылығын қамтамасыз етеді. Бұл мереке табиғатымен байланысты.

Мерекелердің негізгі құраушыларына жататындар: Кез - келген мерекенің өзегі болып табылатын және митинг, шеру, демонстрация, манифестацияға ұласатын бұқараның белсенді әрекеті; Бұқаралық ойын -сауық, қойылым, интермедия, концерт түріндегі театрландырылған әрекет; Карнавал, бал, халықтық шерулер түріндегі арнайы ұйымдастырылған мерекелік көңіл көтеру.

Көпшілік мереке- бір уақытта бірнеше орыннан арнайы ұйымдастырылған көркемдік әрекет (салтанатты кеш, рәсім, театрландырылған қойылым, концерт, ойындар, көрме, ойын-сауық, би, спорттық ойындардан жарыс, суреттер байқауы және т.б.) және де әр қатысушы көру нысанасын өзі таңдайды.

Қазақстан Республикасында ұлттық мерекелер, мемлекеттік мерекелер, кәсіби және өзге де мерекелер атап өтіледі:

Ұлттық мерекелер - Қазақстан мемлекеттілігінің дамуына елеулі ықпал еткен, ерекше тарихи маңызы бар оқиғалардың құрметіне Қазақстан Республикасында белгіленген мерекелер. Ұлттық мерекелерді мейрамдау кезінде орталық және жергілікті мемлекеттік органдарда ресми іс-шаралар өткізіледі.

Мемлекеттік мерекелер - қоғамдық-саяси маңызы бар оқиғаларға арналған, сондай-ақ Қазақстан Республикасының азаматтары дәстүрлі түрде атап өтетін мерекелер. Мемлекеттік мерекелерді мейрамдау кезінде ресми іс-шаралар өткізілуі мүмкін.

Кәсіби және өзге де мерекелер - ұлттық және мемлекеттік мерекелер мәртебесі берілмеген, азаматтардың жекелеген санаттары атап өтетін мерекелер.

Мерекелік шараны дайындауға кірісерде, үш сұраққа жауап беру міндетті, себебі олар шығармашылық үрдістің нәтежесін құрайды; Не қоямыз, қалай қоямыз және кімдер үшін қоямыз? Бірінші сұраққа жауап беру дегеніміз- мерекенің тақырыптық-идеялық негізін анықтау болып табылады. Екінші сұраққа жауап беру дегеніміз - шараның тұтастай және жекеленген эпизоттарының қойылымдық шешімін табу, көркемдік және музыкалық безендіру.

Үшінші сұрақ- мейрамға қатысушыларды білу (келушілердің саны, құрамы, жасы).

Сценарийлік-режиссерлық әрекеттерді атқару үшін бас режиссер тағайындалады. Ол сценарист пен көмекшілерін бекітеді. Қажет болған жағдайда (күрделі, мерекелік іс-шараларға) сценарий материалдарын толықтыратын публицист, мұрағат, мұражай, кітапхана, кино қызметкерлері көмекке шақырылуы мүмкін. Топ құрылған соң келісілген мерзімге іс-шара идеясын, оны жүзеге асыруға қажетті орындаушылар, безендіруші, деректі және көркем материал, қаражат мәселесі бірінші кезекте шешіледі. Екінші кезекте идея бекітілген соң, қаржы сметасы жасалып, әр топ өзінің жұмысына кіріседі. Мереке үшін қаржылық мүмкіндіктер үлкен рөл атқарады. Одан мерекенің көлемі, қажетті материалмен қамтамасыз етілуі мен көркемдік безендіру деңгейі, соның ішінде костюмдер мен реквизиттердің сапасы, сахналық алаңдарды құру, музыкалық, жарықтың аппаратуралар т.б. Сонымен қатар, кәсіби актерлер, бишілер мен әншілерді, басқа да өнер түрлерінің мамандарын (цирк, спорт т.б.) арнайы шақыру мүмкіндіктері. Режиссерлық топ қойылымға қажетті шығармалар мен орындаушылар құрып, ақынға сөзі, композиторға сазын, балетмейстерге тақырыпқа сай би қоюды тапсырады.

Үшінші кезекте сценарий жоспары құрылып басты әрекеттермен қатар жабдықтаушы элементтер: бастау сазы, дыбыс, жарық, реквизит т.с.с. анықталады. Төртінші кезекте орындаушылар шығармалары анықталып, іріктеліп, оларға режиссерлық тәсіл қолдану амалдары қарастырылады. Ол үшін қосымша қажет атрибут, мизансценалық шешім табуға безендіру қамтылады. Яғни айтқанда қойылым режиссурасын шешу үшін әр номер мен эпизод режиссурасын ойластыру қажет. Режиссер фантазиясын іске асыру үшін қосымша ұйымдастырушылық жұмыс атқарылады.

Бесінші кезекте сценарий жазылып, эпизод, номерлер дара дайындығы аяқталған соң репетициялар өткізіледі. Ең соңғы кезең іс-шараны өткізу. Әр орындаушы топқа: декорация өзгерту, жарық, дыбыс беру, орындаушыларды қамту, бәріне өз тапсырмаларын жазбаша беріп, қадағалап отыру режиссер міндеті. Сценарийлік топ жинақталған материалдарды іріктеп, өндеп, сахнаға лайықтап, сценарийлік жоспар бойынша әдеби сценарий құрады. Жүргізушілермен жұмыс жасау, сценарийдегі текст ойын жеткізуде дайындықты қадағалау режиссердің көмекшісіне жүктеледі [10,11].

Мерекенің әлеуметтік - мәдени құбылыс ретінде жеке тұлға, әлеуметтік топ, қоғамда шешетін өзіндік міндеттері бар. Біріншіден, мерекелік әрекеттер әлеуметтік және жеке тұлғалық белсенділікті, азаматтық жауапкершілікті ынталандырады. Екіншіден, мерекелер, мейрамдар барысында жеке тұлғалар, әлеуметтік топтар, қауымдастықтар арасында мерекелік қарым-қатынастар ұйымдастырылады, мерекелік ортақ мәдениет қалыптасады, саяси, рухани, эстетикалық құндылықтармен алмасу үрдісі жүзеге асады. Мерекелер барысында адам күнделікті мінезінен бөлек ізеттілік пен құрмет, әдептілік пен салтанаттық, көргенділік байқатады. Үшіншіден- мерекелік әрекетке қатынасушылардың ұлттың қалыптасқан дәстүрлі құндылықтарынан нәр алуы және жалғастыруы жүзеге асады. Төртіншіден - мерекелік әрекеттер мазмұны арқылы көрермен мен қатынасушыларда бірлескен ортақ сезім туғызып, жадына сақтауға ықпал ету. Мереке әрекеттерінің соңғы, бесінші өзіндік міндеті-қоғамдық пікір мен қоғамдық ортақ құндылықтар мен қуанышты көңіл күй қалыптастыру. Бұқаралық мәдени іс-шараның қатынасушының санасы мен сезіміне ықпалы сонша, сахналық уақиға, «жүректі тербетер өнер» ұлттық, азаматтық, патриоттық ойтұрткі салып бір бірін танымайтын адамдарды бір кезеңге жақындастырып, біртұтас қауымға айналдырады. Мындаған адам бірдей тыныстап, қуаныш, шаттық, мейрімділік сезімдерге бөлене алады.

Қорыта келгенде, мерекені адамдардың бос уақытындағы саяси және әлеуметтік-мәдени әрекеттерінің ерекше түрі деп санауға болады. Бұл астарда мерекені жеке тұлғаны мәдени әлеуметтендіру уақыты деп қарастыруға болады, себебі ол саяси, мәдени ортақ құндылықтармен бөлісу, ойын-сауық пен қуанышты, көңіл көтеруді жасайды, ең негізі адамды эмоциональдық толғануға, масайрауға, қоғам мен тұлғаны ортақ құндылықтар негізінде біріктіруге әкеледі.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Кайуа Р. Миф и человек. Человек и сакральное. Москва. ОГИ, 2003.-296с.
- 2 Аристотель. Физика. Источник: В.П.Карпов. Философы Греции. Основы основ: логика, физика, этика. Москва: Эксмо-Пресс; Харьков: Фолио, 1999, 1056 с.
- 3 Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. Москва. Худож. лит., 1990, 541 с.
- 4 Хейзинга Й. Человек играющий. Homo ludens:Сост.и пер. [с нидерл.] Д.В. Сильвестров. [2.изд., испр]. Москва. Айрис пресс, 2003. 486 с.
- 5 Элиаде М. Ностальгия по истокам.М.:Институт общегуманитарных исследований, 2006. 216 с.
- 6 Энциклопедический словарь. 7-е издание. М.: Издательство «Бр.А. и И.Грант и К». 1997. Т.33, 640 с.
- 7 Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. Москва. Худож. лит., 1990, 541 с.
- 8 Жигульский К. Праздник и культура. Пер.с польск. Москва. Прогресс, 1985, 336 с.
- 9 Соколов Э.В. Свободное время и культура досуга. Ленинград. Лениздат, 1987, 207 с.
- 10 Камалова Н. Қазақтың мәнін жоймас құндылығы. Монография. Алматы, 2017. 220
- 11 Мухамедин М. Драма теориясы. Оқу құралы. Шымкент, 2011. 101 б.

Аннотация: В данной статье рассмотрены понятие и определение праздника. Праздник – сложное социально- культурное явление, через которое в различных формах тысячелетиями

формируются и передаются ценности культуры. Они связаны с религиозным культом, со значимыми событиями в жизни человека и общества, важными датами истории народа, государства, с трудовыми процессами.

В статье рассматриваются роль праздников в обществе, их социальное значение, культурная ценность, историческая и политическая роль. Социальная значимость праздника заключается в том, что это особый вид социального события, идеологически объединенный, отражающий взгляды общества и отстаивающий его политические, моральные и эстетические идеалы.

Праздник напоминает нам о значимом событии через обновление ценностей, играя роль механизма передачи культурных традиций из поколения в поколение, которые формирует праздничной культуры населения.

В статье анализируются и обобщаются работы известных исследователей праздников и культуры - И. Хейзинга, М. Элиаде, Р. Кайуа, М.М. Бахтина, К. Жигульского, Э. В. Соколова, Камалова Н. Кроме того, рассматриваются особенности и этапы подготовки и проведения массовых праздников, как художественно-массовые мероприятия, которые специально организуются из нескольких мест одновременно.

Abstract: This article discusses the concept and definition of a holiday. A holiday is a complex social phenomenon through which cultural values have been formed and transmitted for thousands of years in various forms. They are associated with a religious cult, with significant events in the life of a person and society, important dates in the history of the people, the state, and labor processes.

The article considers the role of holidays in society, their social significance, cultural value, historical and political role. The social significance of the holiday is that it is a special type of social event, ideologically united, reflecting the views of society and upholding its political, moral and aesthetic ideals.

The holiday reminds us of a significant event through the renewal of values, playing the role of a mechanism for the transfer of cultural traditions from generation to generation, which forms a traditional culture of the population.

The article analyzes and summarizes the work of famous researchers of holidays and culture - I. Huizinga, M. Eliade, R. Caillois, M. Bakhtin, K. Zhigulsky, E. V. Sokolov. In addition, the features and stages of the preparation and holding of mass holidays are considered as mass artistic events that are specially organized from several places at the same time.